

Állólámpa, zsúrkocsi és régi bútorok az Ecseriről

Játék a kastélyban Szegeden

Elegáns kastélyszálló valahol az olasz tengerparton – már csak a nagyszínházi térrel harmonizáló gyönyörű díszlet kedvéért is érdemes megnézni a Játék a kastélyban. Molnár Ferenc örökzöldjét ismert vendégekkel, Márton Andrással, Kiss Jenővel és Kovács Istvánal kiegészülve játssza péntektől a szegedi társulat.

– Legyel sokkal cicásabb, affektálj! – szölt a próbán az egyik biztató rendezői instrukció az Annie szerepét alakító Csorba Katinak.

– Megtisztelő számomra, hogy kezdőként ilyen óriási lehetőséget kaptam. A partnereim nagyon segítőkészek, kedvesek velem. Mivel a produkcióban több pesti kolléga is szerepel, az első három hétben Budapesten, a Fészek Klubban próbáltunk. Ez az első főszerepem, nagy kihívás. Különösen az első felvonás nehéz, amikor nem látszunk, végig kintről, a takarásból beszélünk. Kicsit olyan, mintha hangjáték lenne. Különösen a beszédtechnikára kell odafigyelni – mesélte az ifjú színésznő, aki Székelyi József direktor Made in Szeged-konceptiójának köszönheti, hogy eljátszhatja Annie-t. Csorba Kata úgy látja: Molnár Ferenc sohasem megy ki a divatból. Rajtuk múlik, hogy a poénjai ma is aktuálisan szóljanak.

Kalmár Tibor látható rutinnal, de szokatlan helyről: rendezői jobbról, a színpad széléről irányította a próbát. Ha látott egy kevésbé sikerült gesztust, hallott egy lötyögős párbeszédet, rögtön közbeszólt. Azt tartja: akkor lesznek maiak és mo-

Kocsis György és Márton András a próbán

Fotó: Karnok Csaba

dernek, ha visszaadják a világhírű szerző hitelét, azaz úgy adják elő a darabját, ahogyan megírta. Akkor átjön a vígjáték mai üzenete: létezik kegyes hazugság is.

A próbának váratlan látogatói is akadtak: a portás kíséretében három angol turistalány lopó-

dzott be a nézőtérre. A bédekké-
rűkből igyekeztek beazonosítani Kern Armin mennyezeti festményeit. A félhomályban ezek kevésbé látszottak, Molnár Zsuzsa elegáns kastélyszállót idéző ragyogó színpadképe viszont rögtön kiváltotta elismerésüket.

– Jó kis rutinfeladat volt, csak azt kellett követnem, amit Molnár Ferenc diktált, a rendezőnk kérései ugyanis megegyeztek a szerzőével. Az Ecserin vettem az állólámpát, a zsúrkocsit és a régi bútorok egy részét. Itt szinte minden eredeti! – mondta büszkén a díszlettervező. Mol-

nár Zsuzsa álmodta meg a jelmezeket is: – Ez az ideális, mert így együtt gondolkodik a tér a szereplőkkel. Ilyenkor nem fordulhat elő, hogy a kialakított harmonikus térbe besétál az egyik szereplő egy oda nem illő ruhadarabban. A férfiaknak nagyvilági polgári estélyi öltözéket kellett terveznem, Annie vérbeli színésznőként túlexponált pongyolát és nagyestélyit kapott.

– Gyerekek, kéne ebbe a porcelánkannába egy kis tea vagy valami folyadék! Szeretném kipróbálni! – szölt ki a színpadról Turai, a drámaíró megszemélyesítője, Márton András. A profi kellékes nem ismer lehetlent: műanyag palackban azonnal érkezett is a jeges tea.

Egyik régi kedvencével is újra találkozhat majd a közönség: Dvornicsek, a lakáj szerepében Kocsis Györggyel. – Csak három pici, zárt jelenet van, de olyan jópofa a szerep, ha jól csinálja az ember, megmarad a nézők emlékezetében. Utoljára itt játszottam Molnár Ferenc-darabban: Sipos urat Az üvegcipőben. Nagyon szerettem azt az előadást a szegediek. Molnár mintha az életből hozna jelene-
teket. A szereplők bejárnak egy utat a darabjaiban, szinte megtisztulnak, bennük is végbe megy a katarzis – mesélte a népszerű komikus. Három év múltán szerződött vissza régi nagy sikerei színhelyére – egyelőre Debrecenbe is visszajár a Marica grófnőre. Várja már a márciust, amikor Darvasi László darabjában, a Bolond Helgában a Bírót játszhatja a kisszínházban.

H. ZS.

Animációk a Grand Caféban

A szegedi Grand Caféban harmadszorra rendezik meg pénteken és szombaton az animáció világnapjához kapcsolódó animációs napokat.

A hagyományokat folytatva ritkán vagy alig látható nemzetközi és magyar animációs csemegéket vetítenek a szegedi Grand Caféban. Pénteken 17 órától bemutatják a Balázs Béla-díjas Tóth Pál „Paja” szakmai vezetésével készített animációs filmcskéket. Az ismert szegedi animációs művész az idén nyáron az MMKA és NKA támogatásával 3D animációs nyári tábor tartott a technika művészi felhasználása iránt érdeklődő fiatalok számára. A táborban kilenc filmecske született, ezek bemutatása után Tóth Pállal és az alkotókkal rendeznek beszélgetést. 18 órakor válogatás kezdődik Yuri Norstein, „az animáció orosz mesterének” filmjeiből. 19 órakor kezdődik a közönségtalálkozó a populáris magyar animáció mesterével, Ternovszky Bélával, akinek a nevéhez olyan sikerfilmek fűződnek, mint a Mézga Aladár különös kalandjai és a Kérem a következőt sorozat, a Macskafogó, amit 21 órától le is vetítenek.

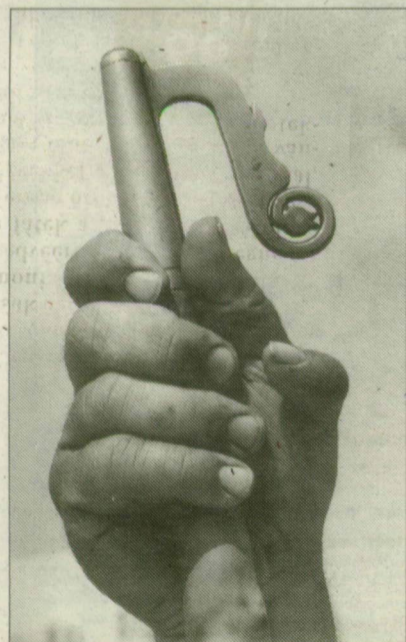
Szombaton az animáció világnapján 17 órától Miyazaki Hayao A vándorló palota című filmjét vetítik a Grand Caféban, majd 19 órától Animáció és képzőművészet címmel Orosz Istvánnal találkozhat a közönség. Orosz számára a ceruza, grafit, papír és festék anyag egy filozófiai világszemlélet formába öntéséhez. A sokoldalú művészt a „nem tiltott határlépcsőkről” faggatják majd.

Kunkovác László olyan állást tölt be, ami majd negyven év múlva lesz

Táltosok nyomában Szegvártól Jakutföldig

Évtizedekig járt táltoskeresőben Kunkovác László néprajzkutató-fotóművész – és meg is találta őket Szegvártól egész Ázsián át szinte a Csendes-óceánig. Működő, aktív varázslókra éppúgy rábukkant az évtizedek alatt, mint akiknek csak képességeik vannak meg a sámánáshoz, de már nem tart rájuk igényt a világ. Látszólag egyszerű – bár olykor hatujjú – pásztorok ők, akik azonban mindent tudnak ég és föld kapcsolatáról. Máskor egy puszta költő a sámán, Szegvár mellett, ismét máskor egy skizofréniás jakut lány.

Időeltolódásba került Kunkovác László Táltoserő című fotóalbumának-könyvének egyik hőse. Táltosképességeire – melyek, ha más korba születik, megbecsülést szereznek neki – nem tartottak igényt. A szerző, a „fényképezve kutató” vizuális antropológia művelője, néprajz és fotó kategóriájában a legmagasabb dí-

Hat ujjal született juhász, táltosképességekkel
Fotó: Kunkovác László

jak tulajdonosa – maga is időeltolódásban lehet: – Betöltök egy olyan állást, ami nincsen. Majd negyven év múlva lesz – mondja, mikor a Csongrád megyei mágikus helyszíneket, táltosokat is bemutató, háromnyelvű kötet kapcsán kérdezzük. Ugyanis szabadfoglalkozású, korábban szervezeti keretek közt fotózott, még korábban tanított – de földati státusait, hogy tudósíthasson egy olyan világról, amit minden sejtjével érez, s fontosnak tartja, hogy tudományát továbbadhassa. Mint könyvében az a szegény öregember, aki tudását annak adta volna tovább, aki halálos ágyán megfogja a kezét – de kéz helyett csak egy seprűnyelet nyújtottak neki. Csak azt foghatta meg, abba szállt a tudománya. És a seprűnyél aztán tűzre vetve, sisteregve égett el...

Kunkovác László léptéke világrészenként átnyúlik; kedvenc – és sokszor emlegetett – földrajzi egysége: Eurázsia. Egy könyvtárban egyszer előadását hallgattuk. Az Alföldtől a Csendes-óceánig húzó összefüggő, füves pusztáról beszélt, egyre révültebben. Ott, a szemünk előtt ment át a „keskeny pallón”, lett tudósból szinte sámán – egyébként az is: „jellem születtem”, írja kötetében –, csak úgy vitte a gondolatritmus, végül már rímekben beszélt, s mintha elkezdett volna rezegni-emelkedni az épület, a könyvtár...

A táltostérképen Csongrád megye meglepő súllyal képviselteti magát. A száztizenegy oldalas albuma éppúgy belefért Szegvár, a szegedi Fehér-tó, és a Vásárhely közeli Kakasszék, mint a baszkiai Ufa, a szibériai Hanti-Manszijszk, Mongólia és már szinte a Csendes-óceán partján, Jakutföld. Szegvár-Nagypusztán megtalálta a szerző a táltosok ivadékát, „a pusztai költőt”, aki mindig azt írta, folyvást alakítva-ismételgetve, amit tornácáról látott: a végtelent. Vásárhelyen túl, a megyehatáron, Rosszpusztán, ahol nem élt más, csak az egymásra megszólalásig hasonlító, egypetéjű földműves ikerpár – valószínűleg őt, „a fekete kabátú idegent” nézték, ha sá-

mannak nem is, de garabonciásnak mindenképp. Hiszen csak egy pohár tejet kért, s: „Ahogyan jöttem, továbbtűntem a romba dől, szomszéd tanya iránt”. Ki itt a táltos? A könyv szereplői – vagy létrehozója? Átjárót ad a kötet által egy másik világba – ha az ember sokáig nézi a benne foglalt fotókat, átkerül innen amoda. És már ő is ott bolyong a pusztai tanyaromok között, daruvonulás idején.

Ha az ember hanyatt fekszik a földre, két kezét kitérve – a Kozmosz jelét formázza. Kunkovác is így tett, Rosszpusztán járva, s a darvak, „az embermardarak ettől kezdve nem kerültek el, szárnysuhogásuk arcomat simogatta”. Körülötte, környes-körül a szemhéjár, ő pedig maga a kereszt – ugyanaz a háromezer évvel ezelőtt kőbe véssett, kozmikus jel, mint amit Dél-Kazahsztánban, a Tien-san hágói között talált. Egy kör, benne a kereszttel. Mongóliában, kőszálra vésve, ugyanazokat a napba iramló szarvasokat találta meg, melyeket a Csodaszarvas mondája őriz, és amelyeket a nagyszentmiklósi kincs is ábrázol – együtt a magyar Alföldön s a közép-ázsiai fennsíkokon egyaránt élő keresensólyommal, a turulmadárral. Ami egy népre vonatkozik, emberi, és ami emberi – kozmikus. Csak elfelejtettük?...

A harmadik, Csongrád megyei helyszín a szegedi Fehér-tó, annak is Korm-szigete, ahol kavargó sirályfelhőben fényképezte le magát húszéves korában Kunkovác László. Fekete háttérben kavargó, hófehér pontok-cikkanások: a sirályok százai. Évtizedekkel később, immár kutatóként-fotósként, ugyanilyen ábrát talált Közép-Ázsiában – emberalakot látta a bronzkori sziklarajz, feje fölött szikraszerű, fehér pontokkal...

– Meggyőződése, ugyanazt érezte az a bronzkori ember is, amikor lerajzolta az ábrát, mint én, amikor fotóztam magam, fejem körül a sirályokkal: az egyé-
olvadást a világgal – beszél a fotóművész-kutató. A gyermekek is ugyanezt

A Papp Lukács ikerpár a vásárhelyi határban

Fotó: Kunkovác László

érezik – csak nem tudatosodik bennük, magától értetődőnek tartják –, mikor rajzaikban emberarcot adnak a Napnak, és mikor embert rajzolnak, az ember haja: mint a szétálló napsugarak. – Van valamiféle univerzális egység, amely egy-

beköti a földet, eget, teret és időt – töpreng Kunkovác. – Lehet, hogy a mindennapi, ezeket nem érzékelő emberek vannak időeltolódásban? Lesz kinek továbbadni a táltostudományt?

F. CS.